

УДК 373.5.016:53

ПРОФЕСІЙНЕ САМОВИЗНАЧЕННЯ ПІДЛІТКА У СВІТІ СУЧАСНИХ ПРОФЕСІЙ

Володимир Сіпій

*Інститут педагогіки Національної академії педагогічних наук України
(Київ)*

Під час аналітико-констатувального етапу експерименту, що проводився у школах Київщини та Донеччини було проведено анкетування учнів та їх батьків з метою визначення мотивів вибору учнями профілю навчання, психолого-педагогічних особливостей процесу професійного самовизначення. Спільно зі шкільними психологами вивчалися і досліджувалися мотиви вибору учнями профілю навчання, умови соціально-професійної орієнтації школярів, їхні особистісні риси. Було встановлено основні проблеми сучасної шкільної політехнічної освіти. Зокрема, констатувалась невідповідність існуючих методів політехнічної освіти учнів сучасним вимогам. [1]

При проведенні аналітико-констатувального етапу педагогічного експерименту вчителям фізики (93 вчителі) було задано питання: «Чи здійснюєте ви профорієнтаційну роботу серед учнів під час навчання фізиці?» За відповідями на це питання можна виділити дві групи вчителів: ті, що не займаються профорієнтаційною роботою (67 вчителів – 72% від опитаних) та ті, що проводять профорієнтаційну роботу на уроках фізики (26 вчителів – 28% від опитаних). Ті вчителі, що проводять профорієнтаційну роботу на уроках фізики за результатами опитування здебільшого профорієнтацію зводять до отримання учнями готової інформації про професії та види професійної діяльності. Крім того, з'ясовано, що найчастіше профорієнтаційна робота здійснюється у відриві від аналізу реальних потреб у робочій силі й не сприяє розвитку навичок самостійного вибору професії. Більшість вчителів не володіє інформацією

про професії затребувані на ринку праці, не знайомі з новими професіями й видами професійної діяльності, що з'явилися у сучасних соціально-економічних умовах. А також не орієнтують учнів на те, що у майбутньому їм доведеться неодноразово змінювати свою професію й навчатись протягом всього життя.

У анкетуванні мотивів вибору профілю навчання у старшій профільній школі взяли участь 217 учнів 9-х класів експериментальних навчальних закладів. Аналіз відповідей засвідчив, що основним фактором у виборі професії є «думка батьків» (84 %). Наступні, найбільш часто згадувані фактори це «висока заробітна плата» (72 %) та «профіль навчального закладу» (55 %). Найменш значущим, з запропонованих, виявився фактор «приклад професії батьків» (6 %). На запитання «Чи маєте Ви уявлення про зміни, що відбулися на ринку праці?» й «Які професії є перспективними?» 94% відповіли, що така інформація їм невідома. Також анкетування виявило, що понад 50% (109 учнів з 217 опитаних) не визначились з вибором професії й хотіли б навчатись у класі універсального профілю.[3]

Формування професійного самовизначення учнів відбувається ефективно у процесі розв'язування практичних завдань полягає у розкритті змісту професійної діяльності людини засобами прикладних навчальних задач (від професії – до людини), що сприяє посиленню гуманістичної спрямованості вивчення курсу фізики шляхом підвищення його «прикладного потенціалу» [2], активізації пізнавальної діяльності учнів, набуття емоційно-ціннісного ставлення до майбутньої професії.

Висновки та перспектива подальших досліджень. Формування політехнічного складника предметної компетентності з фізики в учнів основної школи сприятиме підвищенню мотивації до навчання й свідомому вибору профілю навчання в старшій профільній школі чи професійно-технічному навчальному закладі.

Процес професійного самовизначення передбачає активну роль суб'єкта вибору професії, яка обумовлює його самостійні дії, співвідносні з актуальними проблемами, бажаннями, нахилами та здібностями. Це стає можливим лише за умов усвідомлення та адекватної оцінки учнями своєї особистості (в тому числі й професійно необхідних якостей) та співвіднесення власних індивідуальних особливостей з вимогами конкретної професії

БІБЛІОГРАФІЯ

1. Головка М. В. Генеза впровадження інформаційно-комунікаційних технологій у фізичній освіті: від комп'ютерної підтримки навчання до формування ключових і предметних компетентностей / М. В. Головка // Інформаційні технології та засоби навчання. – Електрон. дані. – К. – 2015. – № 45 (1). – С. 1–11. – Режим доступу : <http://lib.iitta.gov.ua/9425/>
– назва з тит. екрану.
2. Вовкотруб В.П. Ергономічний підхід до розвитку і створення засобів для навчального фізичного експерименту / В. П. Вовкотруб // Наукові записки КДПУ. Серія: Проблеми методики фізико-математичної і технологічної освіти / ред. кол.: С. П. Величко [та ін.]. – Кіровоград : КДПУ, 2015. – Вип. 8, ч. 1. – С. 112–115.
3. Засєкіна Т. М. Реалізація компетентнісного підходу в навчанні фізики в основній школі / Засєкіна Т.М. // Вісник Чернігівського національного педагогічного університету імені Т. Г. Шевченка. Серія: Педагогічні науки – Чернігів: ЧНПУ, 2015. – Вип. 127. – С. 59–64

ВІДОМОСТІ ПРО АВТОРА

Сіпій Володимир Володимирович –науковий співробітник відділу біологічної, хімічної та фізичної освіти Інституту педагогіки Національної академії педагогічних наук України.

Коло наукових інтересів: політехнічна освіта у загальноосвітній школі; професійне самовизначення школярів.